

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 81.

Sreda 2. oktobra 1929.

Leto IV.

Nova vlada v Avstriji.

Kancler dunajski policijski predsednik dr. Schober.

V četrtek je nastopila nova vlada v Avstriji. Dr. Streeruwitz je bil premalo energičen, zato je nastopila izprememba. Ob petih popoldne je sklical predsednik dr. Gürtler glavni odbor in mu sporočil, da je vlada demisijskarala in da naj se stavijo predlogi za izvolitev novega kanclerja. Dr. Seipel je predlagal dr. Schoberja, ki je bil z večino glasov izvoljen. Na seji je bilo nazvočih 153 poslancev, od katerih jih je glasovalo 84 za novo vlado, 69 (socialni demokrati) pa proti njej. Značilno pri volitvi vlade je dejstvo, da se je volitev izvršila brez debate in da je po glasovanju nastal molk in se je izvolitev vzela na znanje brez odobravanja ali ugovaranja.

Dr. Schober je krščanski sociallec, ki se politično ni eksponiral. V vladi so v večini osebe, od katerih ni pričakovati političnega hujkasta, marveč prej več demokracije in resnosti, kakor od političnih eksponentov bivših koaliranih strank v prejšnjih vladah. Krščanski socialci imajo v novi vladi dva ministra in Landbund enega. To kaže, da sta z novo vlado krščanskosocialna stranka in »Heimwehr« izgubila na vplivu ter da se Avstrija polagoma vrača v demokracijo in realnejšo bodočnost. »Arbeiter-Zeitung« pravi popolnoma prav, da je morala prejšnja vlada odstopiti zaradi cepanja meščanskih strank, ki so se med seboj sporekle zaradi vprašanja ali nasilstva ali parlamentarizma. Nova vlada je zrcalo te slabosti.

V programatičnem nagovoru je dr. Schober izjavil, da se je treba odzvati širokemu gibanju med narodom po izpremembi ustave. Prav v demokratični državi se takega gibanja ne sme prezreti, če tudi zastopniki takega gibanja ne sodelujejo v vladi. Nadalje je rekel, da je pripravljen stopiti s heimwehrovskim gibanjem v primeren kontakt in zavrniti gibanje v pravo smer ter izpolniti njih opravičene zahteve po legalnem potu. Glede državne ustave pravi novi kancler, da je potrebna okrepitev državne oblasti, dati predsedniku republike več oblasti, zlasti da sme imenovati vlado in jo odsloviti, kakor tudi pravico razpusta parlamenta, vrhovno zapovedništvo nad vojsko ter pravico v nujnih primerih izdajati izpremembe zakonov, razglašati ob nemirih izjemno stanje ter ukrepati v nevarnih situacijah v svrhu preprečenja žrtv. Izpremeniti se mora tudi razmerje Dunaja do države ter dati poklicnim stanovom potreben vpliv v zakonodaji. To se bo zlasti doseglo z volilno reformo. Dr. Schober namerava pozneje pritegniti v vlado tudi zastopnike »Heimwehra«.

Debato o vladni izjavi je otvoril socialni demokrat Danneberg, ki je povdaril, da je za izpremembo ustave potrebna dvotretjinska večina ter da to ni smešna formalnost. Volja k nasilju igra pri »Heimwehru« veliko vlogo in celo nje teoretičar dr. Seipel je jasno povedal, da se bo izvajalo nasilstvo, če bi kaka stranka obstajala. Ustava in ustavna reforma imata le tedaj zmisel, če je jamstvo zanj. Če pa v deželi kaka težka industrija vojaške tolpe organizira in oboroži, pa ustava nima zmisla in je obsebi razumljivo, da se delavstvo skuša braniti samo. Glede »Heimwehra« se dr. Schober ni jasno izrekel, kakor bi bilo treba, če gre v resnici za vlado, ki hoče v Avstriji uvesti demokratični red. Ni priporočilo za vlado, da jo je predlagal dr. Seipel ter da je bilo, kakor poroča časopisje oficijelno, vodstvo »Heimwehra« pozvano, da pošlje enega sodelavca v vlado. Socialni demokrati hočejo šele videti, kaj bo delala Schoberjeva vlada, ugotavlja pa obenem, da bo storila svojo dolžnost napram republiki in delavstvu.

Če pravi dr. Schober, da se je treba ozirati na ljudsko gibanje, potem mora vedeti, da se je treba ozirati tudi na delavsko ljudsko mnenje. Nič ni lažjega v sedanjem položaju, kakor da se izcimi iz nove vlade razredna vlada proti enemu razredu v državi. Izjava, da hoče kancler in njegova vlada biti za vse ljudstvo, je lepa beseda. Ali to je mogoče samo, če si pridobi zaupanje nasprotnikov. Program: ustavne reforme, okrnitev pravic dunajske občine, uvedba kurialnega volilnega sistema, to so pa točke, ki ne pomenijo varovanja demokratičnih pravic, ampak njih ukinitve, omejitve, ki jih delavstvo ne more in ne sme sprejeti, ne le, ker gre za naravne pravice, ampak tudi zato, ker ni nobene potrebe. Obstrukcije in izrednih dogodkov ni. Nikakor pa tudi ne gre, da bi nova vlada omejevala dosežanje pravice dunajske občine. Dunaj je največja zvezna dežela republike in ta naj bi imela manj avtonomnih pravic, kakor druge mnogo manjše zvezne dežele.

Iz programa novega kanclerja odseva nekaj diplomacije, s katero pričinja svojo ponovno karijero kot predsednik vlade. V kanclerjevem govoru nove napredne geste ni najti, zato je Danneberg povsem opravičeno rekel, da bo socialna demokracija šele počakala, kaj bo kancler storil in ga pa njegovih dejanjih sodila. Če govore, da bo nova vlada močne roke, pomeni to danes, da bo vlada vodila reakcionarno politiko.

Slovenska katoliška akcija in fašizem.

S političnimi razmerami v Avstriji se bavi vse časopisje. Važen moment za razmišljanje položaja je bil, ko je nastala izprememba v avstrijski vladi in je postal kancler dr. Schober. Tudi ljubljanska dnevnik »Jutro« in »Slovenec« sta vsak po svoje ocenila avstrijski politični položaj. »Jutro« uvideva, da je nacionalistično gibanje reakcionarno ter da stremi fašistični pokret najbrže po nekaki katoliški aliansi v srednji Evropi, ki bi ji pripadale Italija, Avstrija, Madžarska in eventualno Poljska. (Ta politika nacionalističnih fa-

šistov je vsekakor v zvezi z jugom, ker Italija dobavlja v Avstrijo in Madžarsko orožje.)

»Slovenec« je pa v tem vprašanju poudaril povsem drugačno stališče. Veseli se heimwehrovskega gibanja v Avstriji zlasti tudi zaradi tega, ker ga podpirata kmetiška zveza in krščanski socialci. Za »Slovenca« je to vesel pojav, ker se s tem ustvarja v srednji Evropi skupina fašističnih »katoliških« držav, ki naj ustvari močno oporo za reakcijo, dasi se ji ves svet upira. V fašizmu misli klerikalizem zopet dobiti ono oporo, ki

ga bo podpirala v njega stremljenju po hierarhiji in v boju proti svobodščinam.

Posebno značilna je ta »politika« za razmere v naši državi, ki šteje več veroizpovedanj. Če bi želja slovenske katoliške akcije, ki odseva iz navedenega članka, uspela, potem bi imeli v državi dovolj opravka s klerikalnimi spletkami v svrhu političnega vpliva, ker bi klerikalizem imel moralno oporo v sosednjih državah. V verskem oziru bi potem še desetletja ne prišli do verske strpnosti, ki je za miren in zdrav razvoj v državi potrebna.

Značilno je tudi, da v Avstriji s »Heimwehrom«, njegovim delovanjem in grožnjami dejansko niti meščanske stranke niso zadovoljne. Pri sestavi nove vlade je državni kancler dr. Schober pustil pučiste na cedilu; ljubljanski klerikalni »Slovenec« pa jim je zapel hvalo in slavo, organizirano delavstvo pa psuje, ker zahteva ohranitev svojih državljanskih pravic.

Bolj očitno nihče ne bi mogel izpovedati svojega mišljenja in — namena. — To je načelo hierarhije!

Macdonald odpotoval v Ameriko.

Pred odhodom v Ameriko je množica prirejala Macdonaldu prisrčne ovacije. Angleški ministrski predsednik hoče vplivati v Zedinjenih državah v prvi vrsti v zmislu omejitve pomorskega oboroževanja.

Macdonald je povdaril v izjavi za časopisje, da njegov razgovor v Vašingtonu glede angleško-amerikanske razorožitve ne pričakuje odločilnega uspeha. Namen njegovega potovanja, da uspejo vršeca se pogajanja v toliko, da se to vprašanje postavi na široko mednarodno bazo.

Če doseže s svojim potovanjem to, se bo vršila pričetkom bodočega leta razorožitvena konferenca petih velesil (Anglija, Zedinjene države, Francija, Italija in Japonska). Čim se to zgodi, bo to pomembna priprava za pomorsko razorožitveno konfe-

renco Društva narodov. Pripravljalna komisija bo namreč potem lahko nadaljevala svoja pripravljala dela na podlagi danih smernic in Društvo narodov utegne sklicati splošno razorožitveno konferenco za vse dežele.

Veseli ga, da bo zopet videl predsednika Hooverja, zakaj Anglija in Amerika imata toliko skupnih zadev, da se veliki načrt ne bi mogel posrečiti, če ne bi se obe razumeli in se med seboj zaupali. Oba naroda imata važno vlogo ne le v vprašanju razorožitve nego tudi v mnogih demokratičnih in moralnih vprašanjih, s katerimi je v zvezi zgodovina njih dežel. Končno je Macdonald rekel: Odpeljem se v nadi, da nekaj izvršim, kar napravi Atlant manj širok!

Sporazum med Anglijo in Rusijo.

Diplomatski odnošaj — potem do govor.

Koncem julija prekinjena pogajanja med sovjetskim pariškim poslanikom Dovgaleskim in Hendersonom so te dni dovedla do sporazuma med Anglijo in Rusijo. Najprej se imenujejo diplomatični zastopstva in potem se sklene pogodba med obema državama. Na obnovitev političnih odnošajev z Rusijo je mislila že konservativna vlada in je zato poslala v Rusijo delegatijo industrijev, ki pa ni prinesla ugodnih poročil. Sedanja vlada hoče to vprašanje nujno rešiti.

Gospodarski liberalni krogi ta korak pozdravljajo, ker se s tem doslej zaprta vrata med Evropo in vzhodom odprejo. Z Rusijo pridobi v prvi vrsti Anglija trg za svoje produkte in vir za marsikatero surovino. Angle-

ško-ruskemu dogovoru mora notorično slediti zblizanje vseh evropskih držav z Rusijo, kar bo pomenilo gospodarsko emancipacijo Evrope od daljnih kolonijalnih in drugih dežel.

Sporazum pa utegne ugodno vplivati tudi na rusko-kitajski spor, ker je Anglija tam jako interesirana.

Predvsem bo Anglija zahtevala od Rusije nevtralnost v notranji politiki Anglije. Če Rusija pritrdi tej zahtevi, potem ne bo več nevarnosti, da se ponovno pretrgajo med državama zaradi politične špijonaže diplomatske razmere. Zakaj ravno s tem ornamentom, lažnjivi sicer je konservativna stranka leta 1924 povzročila padec delavske vlade.

Za plodno delovanje slovenskih „Javnih borz dela“ potrebna je materialna pomoč samoupravnih oblasti.

Finančna sredstva, zbrana za Borze dela po organih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in proračunsko uporabljena strogo po določbah ministra socialne politike daleko na zadoščajo, da bi se z njimi moglo plodno rešiti ves kompleks težkih realnih, socialno-političnih problemov izviraajočih iz brez ali nezadostno zaposlenih stotin proletarijata. Praksa sama kaže, da borza dela brez znatne finančne pomoči slovenskih samouprav, nima zadostnih predpogojev za svoj popoln razvoj in delovanje, katero je pa potrebno v interesu najširših plasti bednega, a pomoči potrebnega proletarijata.

Naj povdarimo izmed številnih slučajev le dva: Izseljevanje na zapadni kontinent Evrope bo zavzelo

še vse veliko večji razmah, kot dosega, ker povpraševanje za našimi delavci je veliko in ne bo ga mogoče omejiti, pač pa se bo vprašanje izseljevanja potom Borze dela reguliralo na način, katerega sem že priobčil v »Delavski Politiki« z dne 7. septembra t. l. št. 73 pod naslovom »Zaposlitev naše emigracije v kontinentalnih državah v bodoče« in »Delavcu« št. 19 od 10. septembra 1929, ker je to edini izhod, da bo naše delavstvo v tujini res zaposleno z vsaj eksistencijskimi mezdami in pogoji, kar to do sedaj ni bil slučaj povsod in znano je, da je usoda nekaterih naših izseljencev v tujino do sedaj dosti kruta. Samo ob sebi je razumljivo, da bo ta organizacija v bodoče oslonjena na vso slovensko izseljeniško

inteligenco, ne morda pod kakšimi vplivi, kot verski itd., temveč iz čisto socialnih čustev in stremljenja za tem, da se našemu delavstvu res odpomore vsaj nekoliko iz težke krize. Edino tak aparat v rokah s potrebnimi materialnimi sredstvi bo lahko reguliral izseljeniško vprašanje v tisto smer, ki bo za delavstvo in naše narodno gospodarstvo res pravo. Ako se seveda resno ne pristopi k rešitvi tega težkega problema je nadalje v tem pravcu vsako pisarenje in jadikovanje o naših izseljencih po časopisih zastoj, ker papir prenese vse, a s tem ni nobenemu prav nič pomagano.

Za Štajersko je velike važnosti sezonska zaposlitev prekmurskega poljedelskega delavstva. Ako bi vso prekmursko delavstvo moglo v Nemčiji, bi bila njihova eksistenca v bodoče rešena, ker dejstva sama govore, da si tam zasluži to delavstvo toliko, da čez zimo, ko se vrne v

pozni jeseni domov, lahko preživlja sebe in svoje. Denar, katerega to delavstvo jeseni prinese domov, je čist in nov dotok za narodno gospodarstvo. Že letos bo ta nov dotok denarja znašal par milijonov dinarjev. Doma bi to delavstvo zaslužilo dnevno le 10—12 Din ob zaposlitvi do 5 mesecev, kar ne zadostuje za vsakega posameznika in nasproti za potrošnjo. Ako bi borze morale zaposliti v Nemčiji 5000—7000 takih sezonskih poljedelskih delavcev, bil bi to socialen in denaren uspeh prve vrste. Seveda je pri tem treba vedeti, da to sezonsko poljedelsko delavstvo ni bolniško zavarovano in da ne plačuje za Borzo dela nikakih prispevkov, potemtako je dolžnost slovenskih samouprav in občin, da zajamčijo Borzi dela finančno sredstva za rešitev teh in podobnih socialnih vprašanj. Važnost sodelovanja samouprav z Borzo dela je torej evidentna.

Tokan Jaroslav.

Obrov:

Zopet važen gospodarski dan.

Dočim so se vsi povojni občni zbori Konzumnega društva za Slovenijo vršili šele februarja ali celo aprila, se bo vršil letošnji že 8. decembra. Članska zborovanja pa toliko preje in sicer od srede oktobra, pa do druge tretjine novembra. Občni zbor se bo vršil, kakor rečeno, 8. decembra ob 9. uri dop. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Nas veseli, da redno delovanje uprave Kodesa tako lepo napreduje in da se zadruga lepo konsolidira. Tembolj nas pa veseli dejstvo, da se je na tak sijajen način posrečil dokaz, da je sodelovanje vodstva s širokimi plastmi članstva tudi pri najtežjih problemih mogoče, če se vodstvo potruji sproti, na lahek in razumljiv način obveščati članstvo o namerah in ukrepih.

Včasih je veljalo načelo, da so zlasti gospodarske zadeve tako »kunjšne«, da naj o njih ukrepajo le nekaki strokovnjaki, članstvo naj pa ima besedo le pri tem, katera moka mu gre bolj v slast in če suhe češplje vendarle niso bile preveč črvice. Danes, ko je kriza srečno prestana in je izključena vsaka nevarnost, ostane vodstvo pri sedanjem načinu poslovanja, lahko rečemo, da bi zadržana krize sploh ne bi bila prestala, če bi ne poklicala k sodelovanju vse delavoljne.

Heimwehrska parada.

V nedeljo so priredili »Heimwehri« na Dunaju oziroma pred Dunajem štiri zborovanja, ki so potekla mirno. Edino v Mödlingu so namerali komunisti razbiti shod, toda ni prišlo do tega.

Socialni demokrati so že v soboto priredili velik shod v Mödlingu, na katerem sta govorila zlasti dr. Deutsch in dr. Renner. Dr. Deutsch je izjavil, da so socialisti odločeni braniti sedanje stanje v Avstriji proti

vsakršnemu poizkusu nasilne izpremembe. Dr. Renner pa je očital dr. Seiplu krivdo sedanje krize v političnem in gospodarskem oziru. Seipel je razbil najprej svojo stranko in potem desorganiziral ves politični in gospodarski svet. Socialisti so sklenili, da puste pučistom njih parade, ne dajo pa si jemati pridobljenih političnih in socialnih pravic.

Tudi nedeljske parade Heimwehrov so bile precej velike. Govorniki

so pozdravljali dr. kanclerja Schoberja in podkanclerja Vaugoina, češ, da smeta računati na podporo »Heimwehra«.

Kljub navidez miroljubni paradi in udeležbi pri svečani maši, so nekateri govorniki »Heimwehrov« nastopalj izizvalno. Dr. Steidle je rekel, da dr. Schober predstavlja vlado, »Heimwehri« pa narod in razumeti se bo treba. »Heimwehr« bo skušal doseči svoje zahteve legalnim potom, ako to ne bo mogoče, ne bo imel nobenih ozirov, da doseže, kar hoče.

Med shodom so svirale godbe, kakor se spodobi pri paradah.

Vprašanje je sedaj, na katero stran se bo postavila večina naroda, ali na stran tistih, ki zahtevajo odpravo nekaterih pravic državljanov, ali na stran tistih, ki pravijo, da se pridobljenih pravic ne sme kratiti, ker ni dejanske potrebe za to.

Predvsem bo morala nova vlada razorožiti obe fronti, potem se pa tudi postaviti na stališče najširših narodovih pravic.

Če vlada vse to stori in nima skritega namena nastopati strankarsko ali celo razredno, potem je pričakovati, da v Avstriji pride kmalu do normalnih razmer.

Dnevne novice.

Volitve na Čehoslovaškem razpisane. Nove volitve v čehoslovaško zbornico poslancev in senata se bodo vršile 27. oktobra t. l. Vlaganje kandidatnih list najkasneje do 16. oktobra t. l. Volitve na Čehoslovaškem bodo jako zanimive, ker je med sedaj koaliranimi meščanskimi strankami nastala nekaka depresija, ki utegne jako vplivati na uspeh volitev.

Slovaški agrarci groze. Slovaški agrarci so imeli v Bratislavi shod. Seveda so to klerikalci. Govoril je dr. Hodža o volitvah v češki parlament ter izjavil, da slovaški agrarci ne bodo vodili agresivnih volitev, če jim bo slovaška ljudska stranka dala garancijo za državotvorno politiko in vstop v vladu. Sicer je pa agrarna stranka pripravljena vladati tudi s socialisti. Šolski minister Štefanek je pa označil kot cilj volilne borbe agrarne stranke očiščenje strank državi nevarnih elementov. Če ljudska stranka tega noče, se bo brez nje zgodilo.

Voldemarasu se utepe. Nedavno smo poročali, da je moral litevski ministrski predsednik Voldemaras odstopiti, ker je nastajala v državi zaradi njegove grozovitosti čim večja nezadovoljnost. Lotil se je litevskega fašizma, vlada pa je proti fašizmu nastopila s vso strogošjo ter izjavila, da ne pušča ta prilike za fašistične puče.

Novi kancler dr. Hans Schober tudi kot kancler ne bo odložil predsedništva dunajske policije.

Vojni proračunski kredit Franciji za bodoče leto bo znašal 5475 milijonov frankov. Francija hiti, da je ne premagli razorožitvena konferenca.

Med nemškimi fašisti je nastal spor. Voditelj fašistov Huggenberg se je dogovarjal glede sprejema Youngovega načrta z dr. Stresemannom za odklonitev načrta, s Francijo pa za sprejem. To je priznal sedaj znani kapetan Ehrhardt, vodilni član atentatorskega društva »Consul« in udeleženec Kappovega puča, češ, da mora šibki ubogati, da se je v resnici pogajal s Francozi, ker ve, da Francija kot največji upnik lahko zadavi Nemčijo. Ehrhardt je s to objavo zmedel vrste nacionalistov, češ, da

hoče izpremeniti bojno politiko organizacij.

Prebivalci otoka Cipra v Sredozemskem morju bi se radi pridružili Grčiji. Poslali so deputacijo v London. Anglija je zasedla otok leta 1873. Macdonald ni nasproten želji; angleški konservativci pa že vnaprej protestirajo.

Švedski mnopol užigalic v Nemčiji. Nemčija namerava prodati mnopol užigalic švedskemu trustu za 150 milijonov dolarjev.

Petletni gospodarski načrt v Sovjetski Rusiji se je v svojem prvem letu dobro obnesel. Produkcija je v gotovih panogah celo daleč prekosi-la pričakovanja. Vendar se ni posrečilo doseči tistih delavskih plač kakor se je nameravalo. Tudi znižanje cen produktom je zaostalo za številkami v načrtu. Prihodnje leto bo odločilno za vso petletno gospodarsko perijodo. Sedemurni delovnik je uveden v 40% podjetji in 1 milijon brezposelnih bo tekom prihodnjega leta pritegnjeno k produkciji. Velik plus je tudi veliko tekmovalstvo na polju socialistične produkcije, ki bo ugodno vplivalo na splošen uspeh. Skupni dohodek iz gospodarstva je znašal v prvem perijodnem letu 34 milijard rubljev, to je 21% več kakor v prejšnjem letu in za 16% več kakor je bilo predvideno v načrtu.

Rusko-Kitajski konflikt se je v zadnjem tednu še poostiril. Od mandžurske meje se poroča o bojnem razvoju ruskih čet. Seveda se mora vse tozadevne vesti sprejemati z rezervo, ker je glasom zadnjih poročil sovjetsko poveljstvo več vojaških edinic od mandžurske meje odpoklicalo. Sovjetska nota Kitajski, s katero se je zahtevalo, da mora Kitajska na mandžurski železnici zopet vpostaviti razmere, ki so bile sklenjene s pogodbo iz l. 1924, in dovoliti rusko upravo, ni napravila v Nankingu zaželenega učinka, dasiravno se Kitajska sama izogiblje odkritega vojnega razmerja s sovjeti, ker je med njenimi provincami in posameznimi generali samimi izbruhnila državljanska vojna, ki dela nacionalni vladi v Nankingu mnogo skrbi.

Cesare Rossi obsojen na 30 let zaporne kazni. Na podlagi zakona o zaščiti države je bil v Rimu dne 27.

Talpa:

Najčistejše slovenstvo in neslovenski brezdomovinec.

V številki 221 »Slovenca« je napisal France Vodnik odgovor na mojo notico »Literarni boj tudi pri nas«, ki sem jo objavil v številki 79 našega lista. Ni mi za to, da branim samega sebe, niti ne za to, da bi skušal razjasniti naše stališče k problemom, ki se jih je Vodnik dotaknil in skušal rešiti na prav neproletarski način, čeprav smatra sebe za proletarca. Moj namen je predvsem ta, da opozorim na zmešan ideologijo mlajše katoliške generacije, ki hoče veljati za socialno. Preje pa naj še omenim, da sem v naglici prezrl, da je napisal članek, ki sem nanj odgovarjal, France Vodnik, ne pa Anton Vodnik, kar s tem popraviljam.

Slovinci imamo nebroj ljudi, ki so se oddaljili od realne stvarnosti in ki se udajajo zgolj svojim umskim kombinacijam, skušajoč najti zanimje potrdila bodisi v politični, bodisi v kulturni zgodovini. Take umske kombinacije so lahko prav duhovite, toda manjka jim glavno; namreč vsaka stvarna podlaga. Sledeč edinole lastnemu svetovnemu nazoru ne pa znanstveni metodi, kot nam jo je pokazal Marx, najde ta vrsta »znanstvenikov« v naši kulturni zgodovini stvari, ki jih nikdar in nikjer ni bilo.

Pri raziskavanju te ali one dobe ji podkla dajo svoje misli in svoja čustva.

France Vodnik vidi kot katolik bistvo slovenstva, ki ga preiskuje brez vsake znanstvene podlage, v katolicizmu, oziroma vsaj v nekem božiskatelstvu. To njegovo pojmovanje slovenstva je razvidno iz njegovega predgovora k religiozni liriki, kjer trdi, da so bile slovenska reformacija, romantika in moderna usmerjene odločno »antiliberalno« (to je protisvobodomiselnost) in, da je v teh dobah prišlo »zorenje slovenskega duha v konflikt z enostransko-objektivno katoliško tradicijo«. Ta konflikt pomeni morda najusodnejši, a tudi najresnejši in najsvobodnejši notranji spor slovenskega duha? Z drugimi besedami: iz tega in iz nadaljnjih stavkov sledi, da se je slovenski »duh« popolnoma prepojil s katolicizmom in odslej velja formula: slovenstvo = katolicizem. To je torej Vodnikov nazor o slovenstvu, to je njegovo »najčistejše slovenstvo«.

Da je tak nazor popolnoma neznanstven, mi ni treba posebej povdarjati. Španski katoliški pisatelji trdijo brezdomno isto o svojem narodu; kjer pa naj sedaj iščejo naši katoliški nacionalisti, oziroma »narodniki« razliko med slovenskim in španskim narodom? In vrhu tega: Katolicizem ni iz naših tal, sprejeti smo ga morali, ker smo prišli v politično območje zapadne Evrope. Če bi prišli pod Bizant, bi bili pač pravoslavni in kak drug Vodnik bi zopet trdil, da je za slovenstvo karakteristično pravoslavlje, kot

so n. pr. trdili svojčas o Rusih. Neglede na to pa se izrekajo vsi znanstveniki — tudi meščanski — proti temu, da se skuša imputirati kakemu narodu to ali ono mišljenje, ta ali oni značaj (Masaryk). Le Bon, ki ni marksist, pravi popolnoma pravilno, da je nemški proletarec po mišljenju in čustvovanju enak francoskemu proletarcu (oba živita v enakih ekonomskih razmerah!) ne pa nemškemu meščanu. Vodnik zmeša vse slovenske sloje v en koš, imputira vsem isto mišljenje — kakšen proletarec je neki ta človek, ki se mu zdi, da vidi obraz naroda, ne vidi pa obrazov slojev in ki me vprašuje po moji proletarski legitimaciji?

Ker sem marksist, prista historičnega materializma, sem se — po Vodniku — odločil od slovenskega rodu, postal sem: neslovenski brezdomovinec. To mene in tistih, ki so tudi marksisti in ateisti — slednjih sem našel med svojimi prijatelji ročnimi delavci zelo, zelo mnogo — prav nič ne boli, tem manj, ker ni nihče postavil Vodnika na piedestal, da sodi o Slovencih in Neslovcih in ker so nekateri enake ali pa še hujše besede metali na vse one velike glave slovenskega rodu, ki se niso vklanjale »edinoslavskemu« voditeljskim klikam. Reakcionarna Bleiweisova klika je signirala Levstika za izdajalca slovenstva! (»Krepieren soll der Hund!«) in Cankar je bil tudi več kot pol življenja tujec in brezdomovinec. In istega izraza je navajeno vse ono naše delavstvo, ki se je postavilo v bran za svoje pravice. Če preiskujemo našo

kulturo, bomo našli takih brezdomovincev še več; Stritar je gotovo med njimi, ki je takole kritiziral slovensko zaostalost:

»Knjigo narave hero, bistroumnosti svoje veseli (drugi narodi),

čelo si križamo mi (= Slovenci), kadar razlega se grom.«

Gre pa pri vseh stvari za neka druga! France Vodnik se najbrže ne zaveda, koliko škode je povzročil njegov nazor v polpreteklem času onemu slovenskemu narodu, za čigar najpopolnejši plod smatra sebe. Povdarjanje, da sta slovenstvo in katolicizem identična, je ena tistih velik zablod, ki je poleg političnega in ekonomskega pritiska največ pripomogla k nagli germanizaciji na severu. Ta nazor je bil tisti, ki je pogljal svobodomiselnca Dežmana, brezdomno eno najjasnejših naših glav, v obup nad slovenstvom in v nemški tabur in prav ta nazor je spravil mnoge svobodomiselnce koroške in štajerske Slovence med nemškutarje (»štajercijanci«). In danes zavira prav ta nazor normalen razvoj slovenstva v Prekmurju, kjer iztiska 30.000 protestantov iz območja slovenstva.

To sem hotel povedati »narodniku« Vodniku. Kar se pa tiče proletarske kulture, pa ni, da bi z njim razpravljali. Stori bom to na drugem mestu. In še to: Kar se grobosti tona tiče, menim, da sva si v njem precej enaka, če me Vodnik celo ne prekaša.

septembra t. l. obsojen Cesare Rossi, soudeleženec na umoru Matteottija, zaradi zarote proti državi in fašizmu doma in v inozemstvu, komplotov proti državnemu redu, hujškanju k upor in organiziranju atentatov na šefa vlade (Mussolinija) na 30 let ječe. Rossi na mogel dobiti niti zagovornika. Najbolj je Rossija obremenila korespondenca, ki jo je imel z rimsko policijo. Z Rossijem je izginil zadnji sodelavec Mussolinija takratne politične ere, ko je bil poslanec Matteotti zavratno na bestialen način umorjen. Po razpravi je pa Rossi še izjavil, da tudi kot obsojenec svojega mišljenja glede dogodkov ne bo izpremenil.

Sklep zborovanja Društva narodov je bil v sredo. To je bilo že 57. zborovanje.

Angleški konservativci groze, da prično v parlamentu veliko akcijo proti priznanju Rusije in vpostavitvi diplomatskih odnosov. — V ponedeljek se je pričel tudi strankin zbor angleške delavske stranke v Brighthelm, kjer se bo sigurno govorilo tudi o tem.

Švedski kolonisti hočejo nazaj v Rusijo. Pred več desetletji je večje število švedskih izseljencev ustanovilo v Ukrajini naselbino Dammal Svensky. Zadnja leta se pa tem kolonistom tam ni več dopadlo in 183 družin z 900 ljudmi se je vrnilo nazaj v Švedsko domovino. Švedski vladi so pa ti ljudje prirejali mnogo skrbi, ker ni našla primerne kraja, kjer bi jih naselila in ker emigranti sami niso bili zadovoljni z zemljišči, ki so jim jih ponujali, kajti navajeni so bili na rodovitno ukrajinsko zemljo, katere obdelovanje zahteva malo truda, medtem, ko se na Švedskem le s trdim delom in muko more nekaj pridelati. Kratkotrajno, ljudje so bili razočarani, zato so zopet zaprosili sovjetsko vlado, da jim dovoli vrniti se v Rusijo.

»Kolonizacija Čehov v sovjetski Rusiji«, je naslov knjigi, ki jo je pred kratkim izdal nek Čeh, ki je bil dolga leta v Rusiji. Možnost kolonizacije opisuje zelo ugodno, potrebni so samo tozadevni meddržavni stiki. Tozadevni članek z ozirom na Slovence glej v »Pod lipi« I. letnik, stran 67.

Tajno komunistično organizacijo so zopet odkrili v Beogradu. Izvršilo se je večje število aretacij. Eden izmed komunističnih vodij je bil na begu ustreljen.

Sovražnosti v Indiji. V Kalkuti je umrl voditelj indijske revolucionarne stranke, ki se bori za popolno neodvisnost Indije, znanj Dos. On je v nasprotju z Ghandijem, ki hoče po Tolstojevem načinu izvajati neodvisnost s pasivnim odporom, zastopal revolucionarni boj, če treba tudi s silo. Pri njegovem pogrebu so se vršile v Kalkuti velike protiangelske demonstracije.

Zadruga plemičev v Nemčiji in njeno glasilo »Deutsche Adelszeitung« se pri vsaki priliki vmešava v politiko in včasih na prav neokusen način napada republikanski ustroj države in se ogreva za cesarja Viljema in monarhizem. Zato je vojni minister Groener proglasil to družbo za politično organizacijo. To pomeni, da bo moralo veliko število oficirjev nemške državne brambe, ki so plemiškega stanu ali izstopiti iz te družbe ali pa zapustiti vojaško službo, ker je v Nemčiji prepovedano vojaškim osebam biti članom političnih organizacij.

Cirkuška drama. V Toulunu je 40 letni češki artist Jovanovič padel v cirkusu Gleich 12 metrov globoko na tla, ko je izvajal svoj ples na vrvi ter se je ubil. Ugotovilo se je, da mu je nekdo vrv narezal. Sodi se, da je morala biti temu vzrok ljubosumnost med artisti.

Od roparjev ujeti in proti odkupnini zopet izpuščeni. To je samo na Balkanu mogoče in topot v Grčiji, kjer imajo še smisla za romantiko. V neko moderno kopališče v Tesaliji je vdrla tolpa dobro organiziranih gorskih roparjev in odvedla sedem atenskih imenitnikov. Njih svojci so dobili poziv, da morajo na gotovem kraju in ob gotovem času izročiti 300.000 drahem odkupnine, če hoče-

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

jo, da se vrnejo ujetniki živi. To se je tudi zgodilo. Oblasti so proti tem roparjem brez moči.

Bolgarija želi tudi svobodno cono v Solunu, ki je pa Grčija noče odstopiti. Grčija je pa sicer pripravljena dovoliti Bolgarski izhod na morje v Solunu za nje trgovino.

Francoski komunistični pisatelj in bivši poslanec Conturier je bil te dni aretiran in prepeljan v Pariz. Obtožen je dejanj proti varnosti države.

Kontrorevolucionarna organizacija »Preporod«, ki je vzdrževala zveze s pariškimi belogardisti, je bila v Leningradu razpuščena, člani pa po večini aretirani.

Značilno. Kabinetni svet španski je obsodil trgovsko firmo v Barceloni na 25.000 peset globe, ker je izjavila, da z Italijo ne mara imeti nobenih kupcij, dokler bo obstojal fašistični režim.

Hrvaška seljaška zadruga banka v Zagrebu je v soboto likvidirala. Občni zbor je bil jako buren. Zlasti so napadali funkcionarje desidenti. Zadrugi je načeloval Predavec. Likvidirala je z izgubo. Ustanovljena je bila 1923 z glavnico 8 milijonov dinarjev, ki sta jo v glavnem vplačali Zvezi hrvatskih kmetijskih združenj v Sarajevu in Zagrebu.

Državna zaloga šolskih knjig. Dne 27. septembra t. l. je podpisal kralj zakon, po katerem bo šolske knjige za ljudske, meščanske in srednje šole ter učiteljska izdajala samo državna zaloga. Veljavnost odobrenih šolskih knjig bo veljala najmanj štiri leta. Knjige, ki so sedaj v rabi, se bodo smele porabljati se do šolskega leta 1931-32.

Uradne ure v državnih uradih bodo od 1. oktobra dalje od 8. do 12.30 in od 16. do 18. ure.

Štiridesetletnica Mestne hranilnice ljubljanske so praznovali dne 1. oktobra t. l. Vložnikov ima okoli 50.000. V hranilnici je 377 milijonov dinarjev naloženega denarja.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja 1929 do 28. septembra 1929 iskalo dela 5352 moških, 1148 žensk, skupaj 6500 brezposelnih. Prostim mest je bilo 5361 moških, 653 žensk, skupaj 6014. Posredovanj se izvršilo 5853 moških, 470 žensk, skupaj 3323. Odpotovalo je 1363 moških, 57 žensk, skupaj 1420. Odpadlo je 665 moških, 284 žensk, skupaj 1049. Dne 28. septembra 1929 se nahaja v evidenci 471 moških, 227 žensk, skupaj 708 brezposelnih.

Delo išče: moški: 12 hlapcev, 1 drvar, 1 pečar, 2 žebjarja, 7 kovačev, 6 železostugarjev-livarjev, 2 kleparja, 1 brusar, 1 orodja, 1 graver, 1 strojni tehnik, 30 strojnih ključavničarjev, 2 elektromehaničarja, 3 elektromonterji, 1 lesostugar, 1 rezbar, 5 urarjev, 12 mizarjev, 4 kolarji, 7 žagarjev, 1 pletar, 1 sedlar, 1 dežnikar, 3 usnarji, 2 tapetnika, 29 krojačev, 14 čevljarjev, 1 čevljarski prirezovalac, 7 brivcev, 4 knjigovezi, 1 karton, delovodja, 7 mlinarjev, 12 pekov, 5 mesarjev, 6 natakarjev, 2 slikarja, 2 gradbeni tehnika, 1 črkostavec, 21 pisarn. slug, 40 pomožn. tovarniških delavcev, 80 navadnih delavcev, 19 knjigovodij, 35 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulant, 1 ekonom, 17 stavbenih ključavničarjev, 6 vajencev. **Ženske:** 11 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 7 prodajalk, 1 hotelska blagajničarka, 1 gostilniška kuharica, 7 natakarice, 5 šivilj, 1 šivilja perila, 3 šivilje slavnikov, 23 navadnih tovarniških delavk, 52 dlnaric, 13 kuharic, 2 sobarici, 31 služkinj, 5 postrežnic, 2 vajenki. — **Delo je na razpolago:** moški: 12 hlapcev, 4 mizarjem, 14 čevljarjem, 5 zidarjem, 2 tesarjem, 7 pleskarjem-soboslikarjem, 1 sodarju, 1 kamnoseku, 2 pečarskim pomočnikom, 3 kleparjem, 22 navadnim delavcem, 1 slaščičarskemu pomočniku, 2 mlinariskima pomočnikoma, 4 pekovskima pomočnikom, 300 tesačem, 1 str. ključavničarju, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 1 mesarskemu pomočniku, 2 sedlarskima pomočnikoma, 40 rudarjem, 2 krznarjem, 2 brivskima pomočnikoma, 1 klobučarskemu pomočniku, 1 litografu, 3 kravarjem, 15 vajencem. **Ženskam:** 1 šivilji, 1 pletilki, 4 služkinjam, 2 kmečkim deklam, 2 vajenkama.

Izredni občni zbor kovinarjev v Ljubljani.

Preteklo nedeljo dopoldne se je vršil v dvorani Delavske zbornice razmeroma zelo dobro obiskani občni zbor ljubljanske podružnice S. M. R. J. Vsled velikega porasta kovinarske organizacije v Ljubljani, katere število je že davno preseglo 1000 članov, je bilo potrebno, v svrhu lažjega poslovanja, razdeliti podružnico tako, da dobi ljubljansko predmestje Moste svojo in Ljubljana svojo.

Na izrednem občnem zboru, kateremu je prisostvoval delegat centrale s. Joža Golmajer, se je izvolil nov odbor, ki sestoji iz naslednjih: France Svetek, predsednik, Ropret Ivan, Jordan Franc, tajnika, Pogačar Jakob, Belič Franc blagajnika; odborniki: Gorišek Franc, Kopač Vladimi. Kontrolo tvorijo: Završan, Kropar, Goričnik, Vidmar.

V imenu novega odbora je obraz-

ložil predsednik France Svetek v kratkih potezah delovni program novega odbora.

V tarifni politiki bo nadaljeval delo sedanega odbora strogo upoštevajoč smernice nadrejenih forumov. Z ozirom na težnje poslodavskih organizacij glede spremembe socialne politike, bo delovanje odbora na tej panogi, kolikor mogoče pojačeno. Do bratskih organizacij ostalih strok zavzema nov odbor stališče največje solidarnosti in savezništva.

Notranjo upravo bo vodil odbor v duhu prave demokracije, reda, discipline in štedljivosti.

Članstvo je delovni program vzelo z odobravanjem na znanje, na kar je s. Golmajer podal prav lepo poročilo o razmerah, s katerimi se imajo boriti naši kovinarji na jugu države.

Maribor.

Občinska uprava je pozabila, da je čas počitnic že davno minil. Sicer občinski uradniki hodijo redno v službo in iz službe, toda s tem vendar ni vse opravljeno. Občinski odbor je imel ob 26. junija do danes samo eno edino sejo, in sicer 22. avgusta. Znano pa je, da se vsak mesec nakupi toliko gradiva, da ga je vedno za eno sejo preveč. Pisec teh vrstic je govoril z enim občinskim funkcionarjem, ki mu je pritrdil, da res vse skupaj spi! Morda je to spanje v zvezi z občinskim deficitom. Toda z nedelavnostjo se deficit ne bo kril. Sleherni občina ima in mora imeti velik interes na tem, da občinski odbor dela. S tem ni rešeno, da mora v enem delati sklepe o trošenju občinskih sredstev, marveč je potrebno vedno in povsod iskati zboljšanja v upravi, s čemur se denar prihrani in se obenem dohodki povečajo. Zlasti velja to za razna občinska podjetja. Pa še vedno nismo nič slišali, da bi se bilo vendar končno enkrat razpravljalo o bilanci mestnega avto-busnega podjetja, ki je pasivno. Sedmi mesec že teče, odkar čaka omenjena bilanca na razpravo. Istotako je z bilanco mestne planine. Tudi ta čaka in izkazuje deficit. Pa če tudi ne bi omenjene bilance izkazovale primanjkljaja, bi se vseeno moralo o njih razpravljati. Ravnatelj omenjenih podjetij ima sicer že davno pripravljene gotove načrte za zboljšanje, toda on jih ne more oživotvoriti sam. Tarifa za plin bi se imela že pred meseci regulirati, da bi se mogel konzum povečati, toda za to je potrebno sklepanje. Ima vremena! Isto velja za mestno kopališče, katerega ureditev se že pet let zavlakuje. Edino delavski zastopniki so vedno delali ter opozarjali večino na razne nedostatke, ki bi se jih naj odpravilo, toda večina je v gotovih vprašanjih naravnost zakrknjeno nedostopna vsem resnim argumentom.

Tridesetletnica tovarne mizarskih izdelkov Potočnik. Izmed mariborskih mizarskih podjetij vživa posebno dober glas znana tovarna mizarskih izdelkov g. Potočnika v Vrbnavi ulici. To je moderno podjetje, ki ga je znal g. Potočnik razviti do visoke stopnje. Te dni je podjetje praznovalo tridesetletnico obstoja, in je pri tej priliki pokazalo, da se zaveda, da je prospeh podjetja tudi delo delavstva. Podjetnik ni ob priliki praznovanja tridesetletnice na to pozabil, kakor se je sploh razlikoval kot modern podjetnik od marsikaterega drugega podjetnika pri drugih prilikah, ko je delavstvo tirjalo znosnejše pogoje dela.

Smrtna kosa. V ponedeljek, dne 30. septembra t. l. je v svojem stanovanju na Pobrežju p. Mariboru umrla v 64. letu svoje starosti, Agata Fischer, soproga našega dolgoletnega naročnika in predsednika raznih delavskih društev Franca Fischerja, žel. poduradnika v p. Pokojnica je bila vzorna soproga in skrbna vzgojiteljica svojih otrok. Preminulo ohranimo v trajnem spominu.

Cesta ob Tomšičevem drevoredu ostane glasom sklepa mestnega magistrata za prevozni promet zaprta, dokler ne bo cestišče pravilno urejeno.

Vpis za tečaje v Ljudski univerzi. Ljudska univerza prične v ponedeljek, dne 7. oktobra t. l. v dosedanjih prostorih z poukom v raznih izobraževalnih tečajih. Prijave se morejo oddati pravočasno pri vodstvu omenjenega društva oziroma tečajev.

Vsklikna razprava v aferi muškatelca. Ker so svoječasno pred tukajšnjim sodiščem zaradi pančenja muškateleca obsojeni: občinski svetnik in podravnatelj Cirilove tiskarne kaplan Hrastelj, katehet Dr. Rosman, R. Košar, učitelj v p. R. Lorbek, Gerlič in Kovačič, prijavili ničnost obsodbe, se bo vršila dne 3. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v sobi št. 53 tukajšnjega okrožnega sodišča vsklkana razprava. Za to razpravo vlada po mestu mnogo zanimanja.

Pevski odsek »Svobode« Maribor vlijudno vabi vse člane in prijatelje društva na vinsko trgatve, ki se bo vršila dne 6. oktobra t. l. v gostilni »Lovski dom« v Krčevini. Za zabavo je preskrbljeno.

Seja sportnega kluba Svobode v Mariboru. Sportni odsek »Svobode« sklicuje za 4. oktobra 1929 ob 8. uri zvečer izredni občni zbor ter poziva vse člane, da se zborovanja zanesljivo udeležijo.

Otvoritev filijalke. Delavska pekarna je s 1. oktobrom t. l. otvorila na Frankopanovi ulici 39, poleg gostilne »Pri lokomotivi« svojo podružnico, na kar se cenj. čitatelji opozarjajo.

Češki koncert v Mariboru. Čitatelje opozarjamo na koncert, kateri se bo vršil dne 8. oktobra v Unionski dvorani. Pevski zbor je iz premožniškega revirja ostravskega v ČSR in številni njegovi člani pripadajo delavskemu stanu. K nam žele izpregovoriti v pesmi od srca k srcu in nimamo povoda, da bi zaprli temu njihovemu govoru svoja srca. Saj so tudi cene več nego dveh tretjin se-dežev (po 15 in 10 Din) ter stojišč (po 7 Din) določene nizko namenoma, da bi bil koncert pristopen najširšim prebivalskim plastem. Predprodaja vstopnic v trgovinah F. Majer, Glavnji trg; F. Bureš, Vetrinjska ulica ter Pintar in Lenard, Aleksandrova cesta.

Delo dobi pri »Mariborski Borzi dela«: 24 viničarjev, 7 majarjev, 8 hlapcev, 3 mizarji, 10 soboslikarjev, 2 čevljarja za šivano delo, 1 krojač, 20 težakov, 2 elektricarja, 4 zidarji, 3 tesarji, 2 tapetnika in 1 sedlar. Vajenci krojaške, mizarske, pekarske, kovaške, sedlarske in ključavničarske obrti. Delavci za Francijo se bodo najemali v prostorih mariborske Borze dela v četrtek, dne 3. oktobra, dopoldne.

Za tiskovni sklad je daroval S. Simnic Din 10.—, za kar mu iskrena hvala.

DETOLJUB, MARIBOR.

Sreda, 2. 10.: Seja ob 19. uri.

Sobota 5. 10.: Roditeljski večer ob 19. uri v domu. Tema: 1. Otroška laž. 2. Šolska vprašanja.

PRIJATELJ PRIRODE, MARIBOR.

Četrtek 3. 10.: Ob pol 20. uri prijava za izlete.

Nedelja 6. 10.: Izlet v Fram čez Habakuk. Odhod ob 7. uri od vogla Frankopanske ceste in Stritarjeve ulice.

Vestnik „Svobode“.

Celje.

»Svoboda« v Celju prične s plesno šolo v sredo, dne 9. oktobra v mali dvorani Uniona ob 8. uri zvečer. Vaje se bodo vršile vsako sredo ter nedeljo ob navedeni uri. Ljubitelji plesne umetnosti najvljudneje vabimo.

V nedeljo, dne 6. oktobra ob 7. uri zvečer, priredi »Svoboda« svojo trgatve grozdja v restavraciji »Zelene-ga travnika«, kjer bo sodeloval tudi pevski odsek »Svobode«, kateri bo zapel par veselih pesmi. Zato se vabijo ljubitelji petja in plesa, da se prireditve sigurno udeležijo, ker je čisti dobiček namenjen za pevski odsek.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Kultura.

»Svoboda.« Izšla je oktobrska (10.) številka »Svobode«, glasila naše kulturne organizacije. Številka je zelo dobro urejena in obsega štiri popularno-znanstvene članke. Uvodni članek je nadaljevanje Edvarda Simmela razprave »Kako si je človek ustvaril boga«. Znani proletarski pisatelj Jože Pahor razpravlja v eseju »O vzgoji navednega človeka«, kako je treba otroka že v prvi mladosti vzgajati, da bo vzrasel pozneje iz njega socialno čuteč človek. Ta

članek naj bi prečitale vse proletarske matere! Obenem bi pa želeli, da se Pahor še večkrat oglasi v našem listu. Mile Klopčič nas seznanja v članku »Se nekaj o recitacijskem zboru« o kolektivni deklamaciji; od Klopčiča, ki nam je podaril prvi in doslej najboljši naš recitacijski zbor »Noč« in ki je gotov specialist na tem polju, pričakujemo, da prevzame v Ljubljani iniciativo v svoje roke in nam v »Delavskem odru« vzgoji naš prvi »šprehkor«. Četrti članek je uvod v »Novi ruski roman«, kjer bo v nadaljevanjih pisec predstavil slovenskemu delavstvu najizrazitejše predstavnike sodob-

nega ruskega romana in življenje v Rusiji, kot se zrcali iz književnih del. — Književnost zastopata to pot Klopčičevi »Dve kitajski«.

Zelo pester je tudi organizacijski del. Hvalevredno je, da je urednik ponatisnil pregled delavskih društev na našem jugu. Iz rubrik »Po svetu« in »Dramatična podzveža« spoznamo silno kulturno delo nemškega proletarijata. Nad vse hvalevreden in že skrajno potreben pa je članek »Kultura proletarskih prirediteljev«, ki ga naj vsi funkcionarji naših podružnic ne samo prebera, temveč naj se tudi ravnajo po teh nasvetih.

Številko krasita dve posrečeni karikaturi: o sportu in obrazu v — hlačah.

Končno še to-le: »Svoboda« je našla obilo priznanja tudi v inozemstvu (v Berlinu in Zürichu). Našemu delavstvu priporočamo, naj ne dopušča, da ostanejo posamezne številke zaprte po omarah podružnic, temveč naj jih vzamejo na dan in pridno prebirajo. Slovenci imamo malo knjig in listov, ki so namenjeni proletarcu. Ti pa naj postanejo njegova duševna last! Nekaj zanimivega bo vsakdo našel v njih.

Talpa.

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je v ponedeljek, dne 30. septembra popoldne, v 64. letu svoje starosti preminula moja blaga soproga, gospa

Agata Fischer

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v sredo, dne 2. oktobra 1929 ob 16. uri iz hiše žalosti na Pobrežju, Nasipna ulica št. 36, na Pobrežko pokopališče.

Pobrežje pri Mariboru, 1. oktobra 1929.

Franc Fischer, soprog.

Marija, Jozefina, Franc, Fani, Angela, otroci.

Novi vinski mošt

bell in črni lit. Din 10.— čez ulico
Din 9.—. Dnevno sveže morske ribe.

Se priporoča

Josip Povodnik

gostilničar

Maribor, Rotovski trg št. 8

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri
trgovcih, ki oglašujejo v »Delavski Politiki«!

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

Produktivna zadruga mizarstvih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.

Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizarstvih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Tvornica štampiljk
in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Genjenemu občinstvu in odjemalcem vljudno naznanjam, da sem preselil svojo manufakturno trgovino

Oblačilnico „Drava“

iz Gosposke ulice št. 37 v

Frančiškansko ulico št. 21

poleg mestnega električnega podjetja.

Cenjene odjemalce naprošam, da mi tudi v novih prostorih obdržijo dosedanje naklonjenost in zaupanje.

Velika izbira zimskega blaga po zelo nizkih cenah na obroke.

Oblačilnica „Drava“.

I. Mariborska delavska pekarna

naznanja cenj. občinstvu, da je

otvorila podružnico

(zraven gostilne „Pri lokomotivi“)

Maribor, Frankopanova ulica 39

DTE „Svoboda“ Studenci priredi v soboto, 5. oktobra

VELIKO VINSKO TRGATEV

v telovadnici v Studencih z raznovrstno zabavo. / Začetek ob 19. uri. / Vstopnina 3 Din. / Za obilen obisk prosi odbor.

Vsa bratska društva so iskreno vabljena.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.